Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) GARBARSKA 7—2.

Nr. Wilno, dnia 3 października 1935 r. 1364.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Kronika.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

Kronika.

------o--------

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

1/. BAŁTYCKA KONFERENCJA KOLEJOWA. "L.Žinios" z 28.IX. 1935 r.: W Helsinkach rozpoczęła się bałtycka konferencja kolejowa, z udziałem przedstawicieli Niemiec i Sowietów.Litwa wysłała na konferencję wiceministra Komunikacji inż.Jankevicziusa i dyr.Służby Eksploatacyjnej inż.Grynkievicziusa. / K./ P.

2/. POWRÓT PRZEDSTAWICIELI DEP.LASÓW Z ROSJI SOWIECKIEJ. "L.Žinios" z 28.IX.1935 r.: W dniach ostatnich powrócili z Rosji Sowieckiej wicedyrektor Dep.Lasów i prezes Rady Nadzorczej kłajpedzkiego syndykatu leśnego Skajsgiris oraz buchalter kłjapedzkiego oddziału Banku Litewskiego Gawelis. Bawiąc w Sowietach omówili oni możliwości eksportu lasu sowieckiego do Kłajpedy. /A-9 /. P.

3/. SPRAWA OBCHODU 15-EJ ROCZNICY UTRATY WILNA. "L.Aidas" z 30.X.1935 r.: W tych dniach odbyła narada członków ZWW w sprawie obchodu 15-lecia utraty Wilna. Ustalono, że w przeddzień święta na cmentarzach w całym kraju zbierze się ludność dla uczczenia poległych w walkach o Wilno. Zapłoną też stosy wileńskie. W Kownie organizacje zbiorą się ze sztandarami w Ogródku Muzeum Wojskowego, a następnie z pochodniami udadzą się na górę, gdzie zapłonie stos wileński. Dnia 9-go października wywieszone zostaną na wszystkich domach i słupach flagi żałobne. W kościołach odbędą się nabożeństwa na intencję wyzwolenia Wilna. O godz.12-ej nastąpi minuta ciszy o czem oznajmi strzał armatni w Kownie. O godz.17-ej flagi zostaną opuszczone. Wieczorem odbędą się odczyty, koncerty, przedstawienia. Obszerny program obchodu przewidziany w Radjo Kowieńskiem. Święto organizować będą na terenie całej Litwy ZWW oraz Związek Strzelecki. We wszystkich oddziałach ZWW przygotowano odczyt p.t."Wileńszczyzna w 15-letniej niewoli".

W Uniwersytecie odbędzie się uroczyste posiedzenie, w którem wezmą udział organizacje akademickie ze sztandarami.

Sekcja kobiet ZWW organizuje 9 października specjalną kwestę. Patronką kwesty została żona premjera J.Tubelisowa. W związku z kwestą sekcja kobieca ZWW wydała odezwę, w której oświadcza, że okupanci wygłodzili Wileńszczyznę oddzielając ją od karmicielki - Litwy, tłumią pracę kulturalną Litwinów wileńskich, narzucają polski język i polskie obyczaje i t.d. Policjant , głosi dalej odezwa, który przybywa nagle na zebranie czy wieczorem przerywa hymn narodowy, bada młodzież, stosuje gwałt, spisuje protokóły, wypędza z zebrania. Litwinki karze się za narodowe wstążki i czapki, wywraca się krzyże jubileuszowe i pomniki Witolda. Rodzice muszą płacić kary i iść do więzień, nie chcąc posyłać swych dzieci do szkół polskich. Odezwę podpisała J.Tubelisowa, jako protektorka kwesty 9-go października, Beligenasowa, jako prezeska sekcji kobiecej centrum ZWW i F.Grigonisowa, jako sekretarka sekcji kobiecej ZWW. /A -8/6 /. P.

4/. WYSTAWA SZTUKI LITEWSKIEJ W MOSKWIE. "L.Žinios" z 28. IX.1935 r.: T-stwo badania kultury narodowości ZSRR organizuje wystawę sztuki litewskiej w Rosji Sowieckiej. Wystawa ma się odbyć w listopadzie, w grudniu, czystyczniu. /A -9/.

5/. 10-TA OLIMPJADA STUDENTÓW BAŁTYCKICH. "L.Žinios" z 30. IX.1935 r.: W tych dniach odbyła się w Rydze 10-ta olimpjada studentów bałtyckich. Na olimpjadzie tej Litwini zajęli trzecie miejsce. /K /.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE .

K r o n i k a .

6/. SPRAWA ZATRUDNIANIA CUDZOZIEMCÓW. Prasa kowieńska z 30. IX.1935 r.: Dnia 1 października wchodzi w życie nowa ustawa, na mocy której pracodawcy zatrudniający obcokrajowców muszą na to otrzymywać specjalne pozwolenie z M-stwa Spraw Wewnętrznych. Pozwolenia te są bezpłatne ważne w ciągu roku. Ustawa powyższa nie dotyczy pracowników, zatrudniających osoby niemające obywatelstwa, lub posiadające bezterminowe zezwolenia na wypadkową pracę w rozmaitych zawodach. Za przekroczenie tego prawa pracodawcy mogą być karani grzywną do 1.000 lt. lub 2 mies.więzienia. /C -32 /

7/. SKREŚLENIE Z LISTY ADWOKATÓW. Prasa kowieńska z 30.IX. 1935 r.: Z rozporządzenia ministra Sprawiedliwości od dnia 15-go października zostaje skreślony z listy adwokatów A.Kazłas zamieszkały w Ucianie. /C-16/3 /. P.

8/. ZJAZD NADLEŚNICZYCH. Prasa kowieńska z 30.IX.1935 r.: W początkach października odbędzie się w Kownie zjazd nadleśniczych, na którym m.in. będzie omawiana sprawa zaopatrzenia w drzewo włościan z wsi skomasowanych. /B-3/2/

9/. NOWY PREZES TAUTININKÓW W TAUROGACH. Prasa kowieńska z 30.IX.1935 r.: Jak donoszą pisma, prezesem taurogoskiego oddziału powiatowego narodowców został zamianowany M.Wajsznis. /C-6/6/ P.

10/. WYSTAWA MAŁEJ LITWY. "L. Aidas" z 30.IX.1935 r.: Wystawa Małej Litwy przedłużona została do 14 października. Wystawę uzupełniono nowemi dokumentami historycznemi o powstawaniu miast niemieckich w Litwie Pruskiej oraz próbkami niekulturalnych wybryków prasy niemieckiej. /C -17/6 /.

11/. SPRAWY OŚWIATOWE LITWINÓW ŁOTEWSKICH."L.Aidas" z 30. IX.1935 r.: Jest nadzieja, że jeszcze w bież.roku szkolnym powstanie w gminie kurcuńskiej szkoła litewska. Rodzice-Litwini w tej gminie złożyli w tej sprawie podanie do M.stwa Oświaty./D-9/.

12/. SPRAWA LIKWIDACJI T-STWA NAUCZYCIELI.LITEWSKICH W ŁOTWIE. "L.Aidas" z 30.IX.1935 r.: Krążyły już dawno pogłoski o likwidacji T-stwa Nauczycieli-Litwinów w Łotwie. T-stwo wystarało się jednak o zezwolenie na dalszą działalność. Do zarządu T-stwa należą obecnie: A.Bujwidas, F.Cziwilisówna, U.Moskus, O.Nalewajkówna, A.Raudienajte i S.Wajniunas. /D -9 /. P.

13/.ANTOLOGJA PISARZY LITEWSKICH W JĘZYKU ŁOTEWSKIM. "Liet. Aidas" z 30.IX.1935 r.: Drukuje się już pod redakcją Emilji Prusowej antologja pisarzy litewskich w języku łotewskim. W antologji zebrane będą utwory 80 litewskich literatów. /D -9/

14/. DYPLOMY NA UNIWERSYTECIE KOWIEŃSKIM. "L.Aidas" z 30. IX.1935 r.: Liczba dyplomantów w Uniwersytecie Kowieńskim znacznie wzrosła. W ciągu września drukarnia"Spindulis"wydrukowała przeszło 80 dyplomów. /C -29/2 /.

15/. UDZIAŁ MIN.SPRAW WEWNĘTRZNYCH W NARADZIE TAUTININKÓW. "Lietuvos Aidas" z 30.IX.1935 r.: Prezes tautininków m.Kowna Gudaviczius zwołał dnia 28 września naradę tautininków. W naradzie wziął udział min.S.Wewn. gen.Czaplikas. Rozważono cały szereg aktualnych spraw wewnętrznych. Narady takie mają się odbywać częściej. /C-6/6 / P.

16/. ZAKOŃCZENIE BUDOWY MUZEUM WITOLDA. "L.Żinios" z 30.IX. 1935 r.:W r.b. komitet budowy muzeum Witolda Wielkiego wykonał prace budowlane w wys.244.529 litów. Komitet spodziewa się, że dzięki pomocy społeczeństwa uda się wkrótce zakończyć budowę gmachu./C-17/8/.

17/. DZIEŃ OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI. "Lietuvos Żinios" z 28. IX.1935 r.: 4-go października obchodzi się na całym świecie dzień opieki nad zwierzętami. W związku z tem, centralny zarząd t-stwa opieki nad zwierzętami zwrócił się do nauczycielstwa z prośbą o wyjaśnienie dzieciom 4-go października znaczenia dnia opieki. /C-17/9/.

18/. PREMJER TUBELIS O ZNACZENIU NOWEJ USTAWY WALUTOWEJ. Prasa ryska z 3.X.1935 r.: W związku z opublikowaną ostatnio na Litwie ustawą o ograniczeniu handlu walutami zagranicznemi,premjer Tubelis oświadczył przedstawicielowi "Elty", że ustawa ta, ze względu na obecną sytuację jest jednym z najlepszych środków walki z kryzysem. Ustawa ma na celu ochronę przed zbytecznem wywożeniem walut zagranicznych z Litwy, jak również ochronę przed chowaniem walut zagranicznych i złota przez osoby prywatne. Nowa ustawa przedewszystkiem zmierza do stabilizacji lita i zagwarantowania obywatelom nienaruszalności ich wkładów w bankach. Premjer kategorycznie zaprzeczał pogłoskom o możliwości dewaluacji. /B-6/8/. P.

19/. ZJAZD URZĘDNIKÓW MUZEÓW. "Rytas" z 30.IX.1935 r.: Dnia 28 września odbył się w Kownie zjazd przedstawicieli muzeów i badaczy kraju. W zjeździe wzięło udział 26 osób./C-17/8 /.

20/. ZMIANY PERSONALNE W POLICJI. "Rytas" z 30.IX.1935 r.: Naczelnikiem policji pogranicznej w Kłajpedzie mianowany został zamiast Stasiulisa naczelnik pow. uciańskiego mjr.rezerwy A.Sienkiewiczius; naczelnik rejonu policji pogranicznej F.Durke został inspektorem szkoły policyjnej w Kownie; naczelnik policji pow.możejskiego B.Vilczynskas został mianowany naczelnikiem w Prenach;

naczelnik rejonu policyjnego w Olicie J.Żmujdzinawiczius mianowany został naczelnikiem w Kretyndze; naczelnik rejonu w Birżach J.Skutauskas - naczelnikiem rejonu w Kretyndze; naczelnik rewiru w Łoździejach Skrigulajtis został przeniesiony do Kowna na stanowisko zastępcy naczelnika rewiru. Pozatem dokonano szeregu mniejszych zmian personalnych. /6 -14/2 /. P.

22/. ZMIANA STATUTU UNIWERSYTETU KOWIEŃSKIEGO. "Lietuvos Aidas" z 30.IX.1935 r.: Na mocy rozporządzenia prezydenta państwa zmieniony został statut uniwersytetu kowieńskiego. Mianowicie uzupełniono artykuł 20-sty w sposób następujacy: minister Oświaty ma prawo przedstawiać prezydentowi republiki kandydatów na stanowiska członków starszego personelu naukowego. /C-29 /2 /.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

23/. PIERWSZE DANE O GŁOSOWANIU. "L.Aidas" z 30.IX.1935 r. Żadnych incydentów podczas wyborów nie zanotowano. Jeżeli chodzi o frekwencję wyborczą wyniosła ona w Dudelkiemach 95% wyborców; Kretyngale - 100%, Szwentele - 99%, Selinach -95%, Truszelach -90%, Żardzi - 95% /pow.kłajpedzki/; w Wencie -99%, Tyszkach -95%, Łapini - 85%, Saugach - 75% /pow.szyłokarczemski/; w Bukliszkach - 90%, Binkach -100%, w Galzdonach -98% - Plaszkach - 95%, Żemajtkinach - 95% /pow.pogiegoski/. Na całym obszarze Kłajpedy głosowało, jak obliczają, 29 września 50 -60% wyborców. /E -9/1 /.

24/. ZMIANA ORDYNACJI WYBORCZEJ SEJMIKU KŁAJPEDZKIEGO. "Vyriausybes Zinios" z 29.IX.1935 r.: Prezydent Republiki ogłosił następującą zmianę w ordynacji wyborczej Sejmiku Kłajpedzkiego: pierwszy ustęp § 50-go zmienia się jak następuje: wybory przedłuża się na jeden dzień.W razie potrzeby Gubernator obszaru kłajpedzkiego może wybory przedłużyć. /E-9/1/.

25/. PISMO FRANCUSKIE O KŁAJPEDZIE. /"Lietuvos Aidas" z 30.IX.1935 r.: Pismo francuskie "Le Petit Bleu" zamieszcza artykuł p.t. "Konflikt z litewskim ministrem", w którym wygłasza tezy następujące: Od pewnego czasu Niemcy wciąż wołają, że zmiany ordynacji wyborczej nie pozwolą doczekać bezstronnych wyników wyborów. W rzeczywistości jednak pomimo zmian tekstu system wyborczy pozostaje bezspornie demokratyczny, proporcjonalny i tajny. Istotną przyczyną, która wywołała gniew Hitlera, jest to, że w myśl nowej ordynacji nie będą mogli być wybrani narodowi socjaliści, których skazały sądy litewskie. Obecnie już się nie ujrzy Niemca czystej krwi na stanowisku prezesa Dyrektorjatu, czuwającego na straży interesów narodowych socjalistów w Kłajpedzie, jak to czynił pięknie p.Schreiber. Tego Hitler nie może darować narodowi litewskiemu i to są właśnie motywy jego protestów w stosunku do nowej ordynacji wyborczej.-

Intensywna propaganda niemiecka ma na celu wykazanie, że Litwini maltretują Niemców i nie szanują ani traktatu Wersalskiego, ani też konwencji kłajpedzkiej. W tej sprawie premjer Tubelis złożył oświadczenie, w którem potwierdził, że jego kraj zawsze będzie szanować międzynarodowe zobowiązania. W ten sposób udzielono sygnatarjuszom satysfakcji. Ze wszystkiego wynika, że sprawa Kłajpedy jest sprawą losu pokoju w Europie. /E -34 /.

26/. "JOURNAL DES DÉBATS" O ZNACZENIU KŁAJPEDY. "L.Aidas" z 30.IX.1935 r.: "Journal des Débats" zamieścił w tych dniach artykuł p.t. "Realności dyplomatyczne", w którym m.in. pisze co następuje:Radykał Archimbaud wygłosił ostatnio, jako sprawozdawca francuskiego budżetu wojennego, przemówienie, w którem m.in. oświadczył, że Liga Narodów popełniła wielki błąd, pozwalając Niemcom szydzić z traktatów i odbudować swe siły zbrojne. Kryje się w tem niebezpieczeństwo dla pokoju. Jutro może wyłonić się konflikt kłajpedzki, który będzie o wiele donioślejszy, aniżeli konflikt abisyński. Archimbaud uskarża się również na lekkomyślność z jaką Europa spotyka wszystko, co głosi prasa niemiecka. Dzisiaj Niemcy z podobną otwartością, co w 1898 i 1914 r., głoszą swe pangermanistyczne plany.

Kto obecnie w Genewie z tego powodu się wzrusza? To, co głosi Archimbaud nie jest niczem nowem. Nie myli się on, dopatrując się niebezpieczeństwa dla pokoju ze strony Niemiec. Opinja francuska, która długi czas była obojętna, lub też zajęta marzeniami o polityce międzynarodowej, nareszcie się budzi. /E -34 /.

27/. PRASA ZAGRANICZNA O WYBORACH KŁAJPEDZKICH. "L.Aidas" z 30.IX.1935 r.: Mimo, że opinja publiczna świata skierowana jest głównie na konflikt abisyński, interesuje się ona w dużym stopniu też wyborami kłajpedzkiemi. Francuski "Le Temps" pisząc o wyborach kłajpedzkich podkreśla, że komunikaty prasy niemieckiej o rzekomych niepokojach na Litwie są bardzo przesadzone. "Le Temps" zamieścił przyczem dementi "Elty" w tej sprawie.

"Echo de Paris" w artykule Pertinaxa zaznacza, że przedstawiciele państw sygnatarjuszy po poleceniu ekspertom przestudjowania nowej kłajpedzkiej ordynacji wyborczej, postanowili zakomunikować Berlinowi, że rząd litewski obiecał przestrzegać przepisów prawnych. Zdaniem Pertinaxa oznacza to, że ordynacja wyborcza, wbrew temu, co twierdzą Niemcy, nie jest skierowana przeciwko Niemcom zamieszkałym na obszarze Kłajpedy i niepodobna na to się zapatrywać, jako na środek wyjątkowy . /E -34 /.

28/. PRZEDSTAWICIELE PAŃSTW SYGNATARJUSZY W KŁAJPEDZIE. "L.Aidas" z 30.IX.1935 r.: Angielski chargé d'affaires p.Preston udał się do Kłajpedy dla obserwowania przebiegu wyborów do Sejmiku. Jednocześnie udali się tam przedstawiciele innych państw sygnatarjuszy w tym samy celu, a mian.: sekretarz poselstwa francuskiego w Kownie p.Neyrac oraz konsul włoski w Gdańsku p.Delieto. /E-9/1/. P.

29/. RADJOSTACJE NIEMIECKIE A WYBORY KŁAJPEDZKIE. "L.Aidas" z 30.IX.1935 r.: Radjostacje niemieckie nietylko nie przestały podburzać kłajpedzian w czasie wyborów do Sejmiku, lecz głosiły najokropniejsze fałsze o "najnieszczęśliwszym zakątku ziemi niemieckiej który tonie we krwi", jak również o "ucisku despotów litewskich". Podczas tych oświadczeń wykonywały radjostacje niemieckie specjalny marsz dla kłajpedzian "Heil, dir mein Memelland", w którym to marszu śpiewano, że Kłajpeda była i pozostanie niemiecka.

Pozatem radjostacje niemieckie ogłosiły, że rząd litewski przedłużył wybory jedynie dlatego, iż wyborom tym przyglądają się przedstawiciele sygnatarjusze i obcy dziennikarze. /E -9/1 /.

30/. "L.ŻINIOS" O FAŁSZACH "MEMELER DAMFBOOT" "L.Żinios" z 30.IX.1935 r.: "Memeler Damboot" zamieścił przed kilku dniami odpis skargi jednego z obywateli, wystosowanej do Gubernatora, a dotyczącej rzekomego zatrzymania przez policję niejakiego Rosego za rozdawanie propagandowych odezw niemieckich. Jak się okazało, wspomniany Rose został zatrzymany za zdzieranie i niszczenie plakatów litewskich. / E-9/1/.

x

x x